

KERTOMUS TARKASTUSMATKASTA YLI-IIN PURKAJASUON PUULÖYTÖJEN LÖYTÖPAIKALLE 29.9. 1995

Viikolla 38 uutisoitiin televisiossa sekä sanomalehdistössä Yli-Iin Purkajasuosta kivikaudelta peräisin olevien puurakenteiden löytymisestä. Mediatapahtuman järjestäjänä oli ollut Oulun yliopiston lehtori Pentti Koivunen, jolle maanomistaja, harrastelija-arkeologi mv. Helmeri Jussila, oli ilmoittanut löydöistä, jotka olivat löytyneet suopellon kuivatusojien kaivamisen yhteydessä. Koska museovirastoon ei ollut otettu löydöstä yhteyttä pyysi arkeologian osasto tutkija FK Eeva Raiketta ja Kaarlo Katiskoskea paluumatkallaan Taivalkosken Irnijärven kaivaukselta tarkastamaan Yli-Iin löytöpaikan.

Paikalla käytiin myöhään iltapäivällä 29.9. lämpötilan jo laskiessa pakkasen puolelle. Oppaana toimi maanomistaja Jussila. Yli-Iistä Pudasjärvelle johtavan maantien pohjoispuoleiselle suopellolle oli kaivettu kuivatusojaverkosto suunnassa n. SW-NE sekä toisaalta tälle kohtisuoraan SE-NW. Näiden laskusuunta sijaitsee ilmeisesti tien suunnassa lounaassa. Uutisissa erityisesti mainitun puurimoista ja tuohisidoksista kootun n. 50 cm leveän puurakenteen löytöpaikka oli pellon pohjoisosassa, n. 150 m maantiestä (koord. likim. x=7253 11, y=3448 40, z=52 m mpy.). Tämä sijaitsi pinta(suo)turvekerroksen (n. 15-20 cm) ja runsas 50 cm paksun kerrostuneen hiekkakerroksen alapuolella kohdassa joka oli peittyneiden kasvinjäänteiden, mm. juurten ja mahdollisesti kortteiden tummaksi värjäämää. Rakenne koostui tasaleveistä säännöllisesti asetetuista poikkileikkaukseltaan lähinnä suorakaiteen muotoisista vähintään sormenvahvuusista puurimoista (yli 10 kpl.), näiden poikkisuuntaisesta alapuolisesta ohuemmasta ja poikkileikkaukseltaan pyöreästä puurimasta. Rimat oli sidottu tasavälein paikoilleen alapuoliseen poikkirimaan yhtenäiseltä vaikuttaneella tuohipunoksella. Ojankaivuu oli katkaissut ojan suuntaa vasten poikkittain olleen rakenteen ja rakennetta jatkuikin ojanpohjan toisella laidalla, tässä ilman sidostuohia ja alapuolista rakennetta. Maanpinnasta rakenne oli siis n. 70-80 cm syvyydellä. N. 20 m etäisyydellä oli samantapaista rakennetta, ilman mainittua sidosrakennetta.

Tarkastusviikolla 39 Oulun yliopiston Kuuselankankaan kenttäjohtaja FK Minna Korolainen oli kartoittanut ilmeisesti yhdessä mv. Jussilan kanssa ojien pohjilla ja ojista nostetuissa maakasoissa havaittavia puunkappaleita. Näitä olikin havaittu useista kohdista eri puolilla suopeltoaluetta. Havaitut jäänteet ovat olleet varsin hyväkuntoisia enimmäkseen sormenpaksuisia veistettyjä rimoja, mutta myös vahvempia paalumaisia puunkappaleita, joissa on myös erotettu ilmeisesti kivi-kirveellä tehtyjä jälkiä. Löytöjä oli ainakin runsas 100 m pitkällä alueella SE-NW -suunnassa, joten erilaisia puurakenteita lienee tällä suopellolla ainakin 2 ha:n alueella. Löydetyt rakenteet olivat tarkastushetkellä peitettynä turvepainoisilla muoveilla ja yleensä osittain vedessä tai ainakin kosteina. Jussilalla oli lisäksi talossaan muoviastiassa vedessä pala samanlaista rima- ja tuohisidosrakennetta, kuin ojanpohjalla tarkastetussa rakenteessa. Puulöytöjen lisäksi muita artefakteja suosta ei ollut löydetty.

Peltoalue on nykyoloissa varsin tasainen alue ja kaikkialla tarkastetuissa ojissa maaleikkaukset olivat suunnilleen samanlaiset ja saman vahvuiset. Löytyneet puurakenteet ovat ilmeisesti sijainneet matalassa meren rantavedessä, aivan rantalinjassa tai soistuneessa maassa joutuessaan ilmeisesti tulvivan ja uomaansa muuttavan Iijoen kuljettaman hiekan peittämiksi joen suistossa. Ympäristön maaperä on kauttaaltaan hiekkää. Pellon korkeus lienee likimain 52 m mpy.

ja siten likimain 8 m alempana Kuuselankankaan asuinpaikkaa n. 2 km idempänä ja ilmeisesti n. 3 m Kierikkisaarta matalammalla. Pelloksi raivatun suon luoteis- ja pohjoispuolella olevan raivaamattoman metsikön kohdalla näytti olevan yhtenäistä matalaa harjannetta, mahdollisesti muinaista rantatörmää tai dyynimuodostumaa. Sen takana pohjoisessa sijaitseva pelloksi raivattu suoalue (Purkajasuo) lienee hieman alemmalla korkeustasolla.

Aiemmat suosta tulleet meripihkalöydöt sekä ajoitettu liistekatiska ovat nyt puheena olevasta alueesta n. 200-300 m koilliseen Purkajasuon ilmeisesti hieman korkeammalla sijaitsevasta ja metsän erottamasta osasta. Helmer Jussilan nykyinen kotitalo sijaitsee nyt löydetyistä lähimmistä puunjäänteistä vain runsas 100 m kaakkoon kivikautisella asuinpaikalla. Talon ympärillä on myös asuinpainanteita.

Helmer Jussilalta saadun tiedon mukaan Pentti Koivunen oli tulossa löytöpaikalle maanantaina 2.10., ilmeisesti ainakin seulomaan ojista nostettuja maakasoja kohdista, joissa löytöjä oli havaittu.

museovirastossa 3.10. 1995

Kaarlo Katiskoski

Eeva Raike

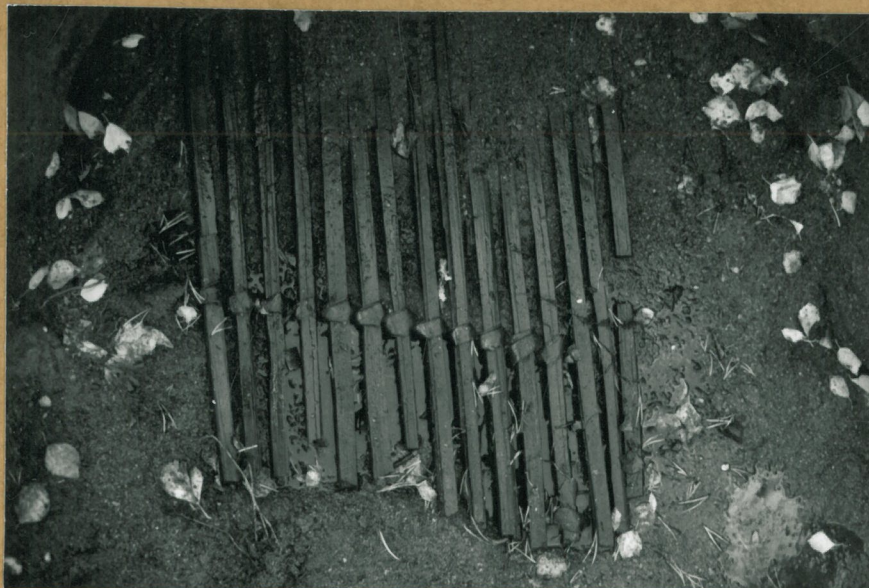
liite: ote peruskartasta 3512 07 Yli-Ii (1981)

YLI-II PURKAJANSUO 1995

702389

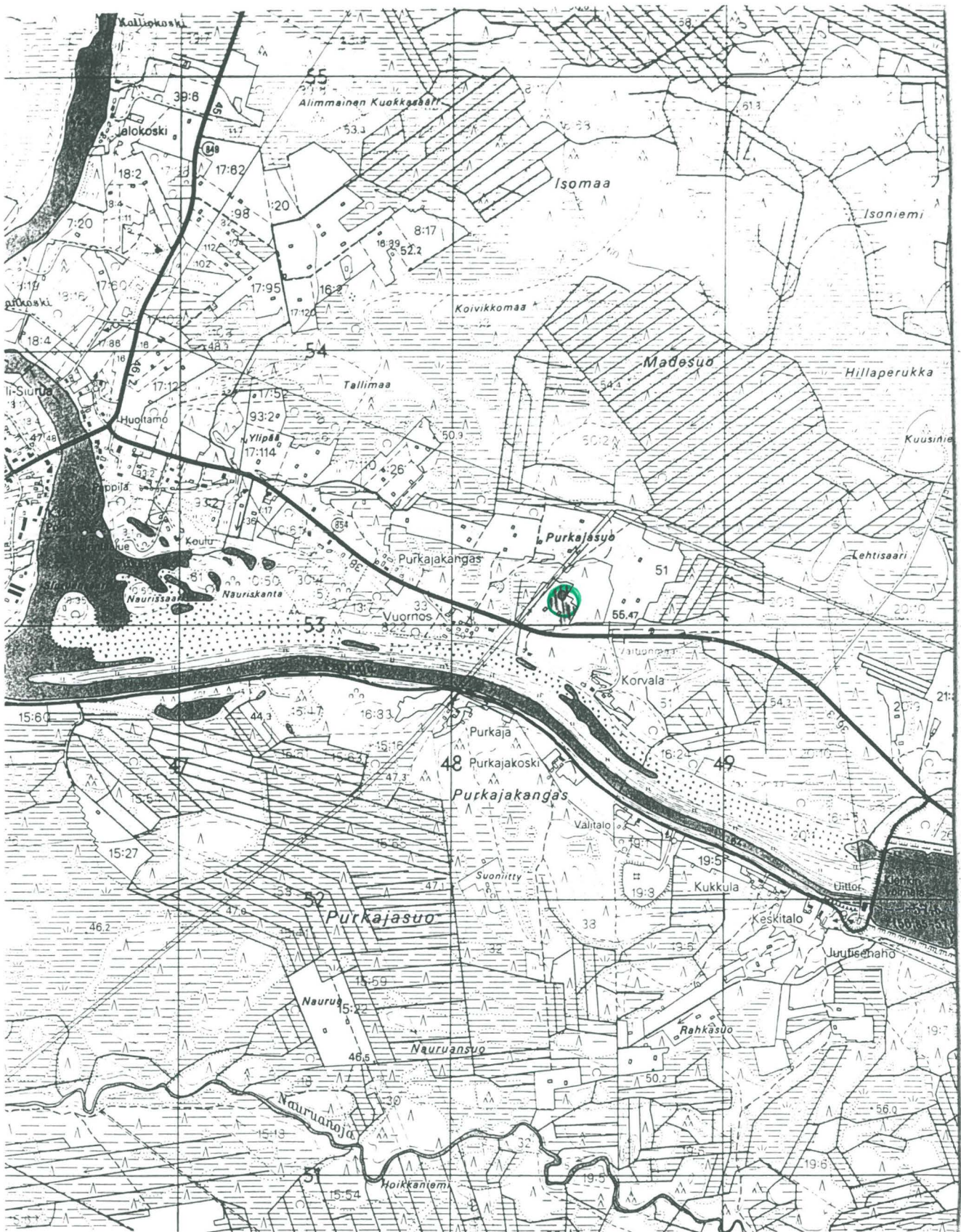
Yksi purkajansuolle syksyllä -95 tehdystä laskuojasta. → NE.

102390

Yhteistä laskuojasta löydetty puurakenne. Rakenne oli tehty puurimoista ja tuohipuroksista.

YLI-II PURKAJASUO

ote peruskartasta 3512 07 Yli-Ii (1981)

O=löytöpaikan koordinaatit x=7253, y=3448 40, z=52

MV-negatiivit

- 102387 Purkajansuon maanomistajan H. Jussilan löytämä puurimoista ja tuohipunoksesta tehty puurakennelman kappale.**
- 102388 Sama.**
- 102389 Purkajansuon yksi laskuoja, joka tehty syksyllä 1995. kohti NE.**
- 102390 Rimoista ja tuohipunoksesta tehty puurakennelma in situ.**
- 102391 Sama.**